

УДК:631.83:635.21

А.В. БИКІН, член-кор. НААН України, проф., д. с.-г. наук

О.В. ГУМЕНЮК, здобувач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ ТА БІОДЕСТРУКТОРА НА КАЛІЙНЕ ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН КАРТОПЛІ СТОЛОВОЇ

У статті наведено результати досліджень по вивченню впливу різних доз біодеструктора Філазоніту МЦ на динаміку вмісту калію в рослинах картоплі столової.

Ключові слова: калій, біодеструктор, картопля столова.

Вступ. Для підвищення продуктивності рослин необхідна максимально повна мобілізація потенційних можливостей формування врожаю. Мінеральне живлення – один з важливих та регульованих факторів вирішення цього завдання.

Рівень врожаю визначається генетичними особливостями рослин, проте зовнішні фактори відіграють також важливу роль в його формуванні. Картопля столова дуже чутлива до внесення органічних та мінеральних добрив і компенсує витрати на систему удобрення суттєвими приростами урожаю в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України. Крім цього добрива впливають на поживні, смакові й кулінарні якості. Внесенням їх у певних співвідношеннях можна регулювати ріст, розвиток, і нагромадження врожаю, досягання бульб, вміст в них сухої речовини, крохмалю та вітамінів [6].

В різні періоди росту і розвитку рослини засвоюють з ґрунту різну кількість поживних речовин. Найбільше елементів живлення використовується у період бутонізація – цвітіння, коли ще продовжується наростання вегетативної маси, кореневої системи і одночасно відбувається утворення столонів, формування молодих бульб [5].

В органічних добривах поживні речовини для рослин перебувають у недоступних сполуках які лише під впливом мікроорганізмів в результаті мінералізації перетворюються в рухомі форми, але для цього потрібен певний час [1.2]. Проте цей процес можна прискорити використанням біодеструкторів.

Як елемент живлення калій необхідний для регулювання транспорту, накопичення і перетворення вуглеводів. Він впливає на осмотичний тиск клітин та водний режим рослин. Добре забезпечені калієм рослини картоплі потребують менше вологи на утворення органічної маси і краще переносять засуху. Тому приріст врожаю від внесення калійних добрив зростає в посушливих регіонах або за посушливих погодних умов [3].

Мета досліджень. Вивчення впливу мінеральних добрив та різних доз біодеструктора Філазоніту МЦ на вміст калію в рослинах картоплі столової.

Матеріали та методика досліджень. Дослідження проводилися на темно – сірому опідзоленому ґрунті Лівобережного Лісостепу України в тривалому польовому досліді кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна НУБіП України на території землекористування ТОВ “Біотех ЛТД” Бориспільського району Київської області.

Дослідження проводились у продовж 2010 - 2012 рр. за такою схемою: 1. Без добрив (контроль); 2. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀; 3. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + солома (5 т/га); 4. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + Філазоніт МЦ (10 л/га); 5. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + солома (5 т/га) + Філазоніт МЦ (10 л/га); 6. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + солома (5 т/га) + Філазоніт МЦ (5 л/га); 7. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + солома (5 т/га) + Філазоніт МЦ (15 л/га); 8. N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ + солома (5 т/га) + N₅₀;

Ґрунт дослідної ділянки характеризувався низьким вмістом гумусу (2,69%), близькою до нейтральної реакції ґрунтового середовища (рН 6,0), високим ступенем насичення основами (86,6%). Гідролітична кислотність становила 1,63 мг-екв на 100 г ґрунту. Забезпеченість рослин поживними формами азоту, фосфору і калію була середньою.

В досліді використовували такі мінеральні добрива: Yara Mila™ Cropcare 11-11-21, амофос (12:52% ГОСТ 18918-85), аміачна селітра (34,5% - ДСТ.2-85Е), сульфат магнію (MgO-18% ГОСТ-4523-77). Біодеструктор стерні Філазоніт МЦ містив *Azotobacter chroococcum*, який засвоює азот з повітря, ґрунтові бактерії *Bacillus megatherium*, що перетво-

рюють зв'язний фосфор та калій в доступну для рослин форму, синтезують біологічно активні речовини (фітогормони, вітаміни та ін., що стимулює захисну систему рослин) [4]. Мінеральні добрива вносили в передпосівне удобрення.

В досліді нами використовувалися ранні сорти картоплі столової: Дніпрянка - (оригінатор Інститут картоплярства НААН), Розара – (оригінатор SAKA-RAGIS PFLANZENZUCHT GBR, Німеччина).

Результати досліджень. У фазу бутонізації вміст калію в рослинах картоплі столової за використання Філазоніту МЦ в нормі 10 л/га на фоні мінеральних добрив становив 5,0% (сорт Розара) та 4,75% (сорт Дніпрянка). Використання аналогічної дози, але за внесення по соломі обумовило зниження до 4,72% сорт Розара та до 4,64% сорт Дніпрянка. Внесенням (5л/га) та (15л/га) біодеструктора підвищити вміст загального калію в рослин картоплі столової не вдалося. Найбільшу його кількість у фазу цвітіння було відмічено у варіанті з внесенням Філазоніту МЦ в нормі (10л/га) на фоні мінеральних добрив (N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀). За вирощування картоплі столової сорту Розара вміст калію становив 5,35%, а сорту Дніпрянка – 5,0%. Застосування біодеструктора в аналогічній дозі, але вже по соломі (5т/га) зумовило зниження вмісту калію в рослинах до 5,0% (сорт Розара) та 4,85% (сорт Дніпрянка). Використання N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ з соломою (5 т/га) та Філазонітом МЦ (5 л/га) не сприяло додатковому накопиченню калію в рослинах картоплі столової. Для сорту Розара він становив 4,67%, Дніпрянка 4,75%. Застосування біодеструктора в дозі (15 л/га) по стерні на фоні мінеральних добрив не підвищило вмісту калію. Він складав 4,67% для сорту Розара та 4,21% – Дніпрянка.

Таблиця

Динаміка вмісту загального калію (% на суху речовину) в рослинах картоплі столової за використання Філазоніту МЦ, середнє за 2010 – 2012 рр.

№	Варіант дослідю	Розара				Дніпрянка			
		Фаза росту і розвитку рослин				Фаза росту і розвитку рослин			
		бутонізація	цвітіння	зел. ягода	тех. стиг.	бутонізація	цвітіння	зел. ягода	тех. стиг.
1	Без добрив (контроль)	3,63	3,96	3,41	3,13	3,44	3,86	3,22	3,0
2	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀	4,03	4,43	4,0	3,68	4,12	4,52	3,98	3,54
3	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + солома (5т/га)	3,83	4,0	3,76	3,45	3,77	4,0	3,75	3,32
4	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + філазоніт (10 л/га)	5,0	5,35	4,89	4,56	4,75	5,0	4,56	4,15
5	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + солома (5 т/га) + філазоніт (10 л/га)	4,72	5,0	4,67	4,25	4,64	4,85	4,43	3,97
6	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + солома (5 т/га) + філазоніт (5 л/га)	4,42	4,67	4,12	3,87	4,33	4,75	4,0	3,76
7	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + солома (5 т/га) + філазоніт (15 л/га)	4,54	4,76	4,43	3,96	4,40	4,69	4,21	3,80
8	N ₁₂₀ P ₁₀₀ K ₁₆₀ + солома (5 т/га) + N ₅₀	4,44	4,70	4,35	3,90	4,39	4,70	4,19	3,74

У фазу зеленої ягоди вміст калію досягав 4,89% за використання біодеструктора в дозі (10 л/га) на фоні мінеральних добрив (сорт Розара) та 4,56% (сорт Дніпрянка). А у фазу технічної стиглості він був на рівні 4,56% та 4,15%. За внесення аналогічної дози, але по соломі (5 т/га) підвищити вміст загального калію в рослинах картоплі столової не вдалося.

Висновок: Внесення N₁₂₀P₁₀₀K₁₆₀ із використанням Філазоніту МЦ (10 л/га) як по соломі (5т/га) так і без неї забезпечувало найбільший вміст сполук калію в рослинах картоплі столової.

Список використаних літературних джерел

1. Андрюк Е.И. Основы экологии почвенных микроорганизмов/ Е.И. Андрюк. Е.В. Валагурова. – К.: Наукова думка, 1992. - 223 с.
2. Аристовская Т.В. Микробиология процессов почвообразования/ Т.В. Аристовская. – Ленинград: Наука, 1980. - 187 с.

3. Кучко А.А. Фізіологічні основи формування врожаю і якості картоплі / А.А. Кучко, В.М. Мицько. - К.: Довіра, 1997. - 142 с.
4. Мишустин Е.Н. Микробиологія / Е.Н Мишустин, В.Т Емцев. М: – 2003 – 207с.
5. Теслюк П.С. Становлення і розвиток українського картоплярства/П.С.Теслюк, О.В.Щербенко. – Київ.:Кий, 1997 – с. – 96.
6. Федорук Ю.В. Вплив попередника та добрив на ріст і розвиток різних сортів картоплі в умовах правобережного Лісостепу України /Ю.В. Федорук, М.Я. Молоцький. – К.: Аграрна наука, 2003. – Вип. 32. – С. 151–158.

Аннотація

Быкин А.В., Гуменюк О.В.

Влияние минеральных удобрений и биодеструктора на калийное питание растений картофеля столового

В статье приведены результаты исследований по изучению влияния различных доз биодеструктора Филазонит МЦ на динамику содержания калия в растениях картофеля столового.

Ключевые слова: калий, биодеструктор, картофель столовый.

Annotation

Bykin A., Gumeniuk O.

Effect of mineral fertilizers and biodestructor on potassium nutrition of table potatoes plants

The results of studies on the effect of different doses biodestructors Filazonit MC dynamics of potassium in table potatoes plants.

Keywords: potassium, biodestructor, table potatoes.

УДК 631.153.3:631 (477.41/.42)

В.П. ГУДЗЬ

Національний університет біоресурсів і природокористування

Р.Б. КРОПИВНИЦЬКИЙ, М.М. КРАВЧУК

Житомирський національний агроекологічний університет

e-mail: rkzt@mail.ru

ВПЛИВ МІНІМІЗАЦІЇ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ТА ЕЛЕМЕНТІВ БІОЛОГІЗАЦІЇ НА ЙОГО АГРОФІЗИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ КАРТОПЛІ В УМОВАХ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

В умовах Правобережного Полісся України на світло-сірих лісових ґрунтах з низьким вмістом гумусу показана можливість регулювання структурно-агрегатного стану та запасів продуктивної вологи. Найкращу структуру орного шару ґрунту забезпечили елементи технології з мілким безполицевим способом основного обробітку та органо-мінеральної системи удобрення (солома, 2 т/га + сидерат, 10 т/га + гній, 20 т/га + N₃₅P₂₀K₁₅). Застосування мілкового безполицевого обробітку без добрив обумовило значно більший запас продуктивної вологи порівняно з полицевим в усі фази розвитку картоплі. Зазначені елементи технології в середньому за 4 роки забезпечили приріст врожаю 12,0 т/га або 67,8%, виходу товарних бульб з одиниці площі – на 12,7 т/га або 77,9% відносно контролю без добрив.

Ключові слова: структура ґрунту, запас продуктивної вологи, агрофізичні показники, урожайність картоплі, товарність бульб, спосіб основного обробітку, система удобрення.

Вступ. Поширення концепції біологічного землеробства, яке базується на використанні внутрішніх резервів ґрунту, в сучасних ґрунтово-кліматичних та соціально-економічних умовах України стримує ряд об'єктивних чинників [2]. У зв'язку з цим, актуа-